

บทคัดย่อ

สหกิจศึกษา (Cooperative Education) เป็นการจัดการศึกษาที่เน้นการเรียนรู้โดยใช้การทำงานจริงเป็นหลัก (Work-Based Learning) เกิดจากความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับสถานประกอบการในการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีให้มีคุณภาพตรงตามที่สถานประกอบการต้องการ โดยกำหนดให้นักศึกษาปฏิบัติงานเต็มเวลา ณ สถานประกอบการอย่างน้อยหนึ่งภาคการศึกษาหรือไม่ต่ำกว่า 16 สัปดาห์ มีอาจารย์ที่ปรึกษา (Coop Advisor) และพนักงานที่ปรึกษาหรือพี่เลี้ยง (Mentor หรือ Job Advisor) เป็นผู้ดูแลและให้คำปรึกษาระหว่างการปฏิบัติงาน เพื่อให้นักศึกษาสามารถเชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีกับการปฏิบัติงานจริง รวมทั้งเรียนรู้การฝึกแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้กำหนดนโยบายสนับสนุนให้สถาบันการศึกษาปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ เข้าสู่ระบบสหกิจศึกษา และเชิญชวนสถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชนให้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาศักยภาพบัณฑิต โดย สกอ. ได้จัดทำโครงการพัฒนาสหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา หรือเรียกว่าโครงการสหกิจศึกษานำร่อง ซึ่งได้ดำเนินการมา 5 รุ่น ตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 จนถึงปีการศึกษา 2547 มีสถาบันการศึกษาเข้าร่วมโครงการ 60 แห่ง นักศึกษาเข้าร่วมโครงการประมาณ 10,000 คน และสถานประกอบการเข้าร่วมโครงการประมาณ 2,000 แห่ง

ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการสหกิจศึกษานำร่องดังกล่าวพบว่า สหกิจศึกษามีส่วนช่วยส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาในระดับที่น่าพึงพอใจ ทั้งสถาบันการศึกษา สถานประกอบการและนักศึกษาเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งว่า สกอ. ควรสนับสนุนให้มีการดำเนินงานสหกิจศึกษาต่อไป สำหรับปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้สหกิจศึกษาประสบผลสำเร็จนั้นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยสถาบันการศึกษาควรมีนโยบายที่ชัดเจนและกำหนดหลักสูตรสหกิจศึกษาที่เอื้ออำนวยให้นักศึกษาสามารถสำเร็จการศึกษาได้ภายใน 4 ปี ส่วนสถานประกอบการนั้นควรมีนโยบายที่ชัดเจนและให้การสนับสนุนการจัดพี่เลี้ยงและงานที่มีคุณภาพให้นักศึกษา ทั้งนี้ รัฐควรมีแรงจูงใจและเอื้อประโยชน์แก่สถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานที่สำคัญ คือ การขาดความรู้ ความเข้าใจในหลักการและแนวคิดสหกิจศึกษาที่ชัดเจนของทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้อง ขาดการวางแผนการดำเนินงาน และขาดการประสานงานที่ดีระหว่างสถาบันการศึกษากับสถานประกอบการ ดังนั้นการจัดตั้งเครือข่ายสหกิจศึกษา (Coop Network) จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยผลักดันส่งเสริมและพัฒนาให้สหกิจศึกษาเป็นนโยบายการศึกษาของชาติต่อไป

Abstract

Cooperative Education (Coop) is an educational innovation which provides students with work-based learning. It involves cooperation between universities and workplaces in the private and public sectors in order to equip students with both theoretical and practical skills demanded by the world of work. Students work as temporary and full-time employees for one semester or at least 16 weeks. The mentors or job supervisors in workplaces cooperating with Coop Advisors from universities conduct and supervise students on their project. This results to students' competency to integrate their academic knowledge to practical work experiences.

The Coop concept has been proven to be successful in terms of enhancing the graduate's competency among the three involved parties, the employers, the universities, and the students. Thus far, the Commission on Higher Education (CHE), Ministry of Education, has formulated the policy to support higher education institutions to incorporate the Coop program in their curricula. At an initial stage the Coop pilot-project has been launched for 3 academic years from 2545 to 2547. There were 60 higher education institutions, around 2,000 employers and 10,000 students in 5 pilot projects.

The 5 pilot projects were evaluated and found that all involved parties, the higher education institutions, the enterprises, and the students were definitely agreed that the Cooperative Education has successfully enhanced student's competency and the CHE should continue and sustain support this program. The factors affecting the success of the Coop projects are the good collaboration between the universities and the enterprises, and the illuminate policies both in the universities and in the enterprises. The universities should improve and incorporate the Coop program in the curriculum for students to graduate within 4 years. The enterprise could be of assistance by providing and supporting mentors and qualified jobs to students. The government should motivate the enterprises by announcing tax reduction policy and giving honored-certificate for their contributions. However, the lack of knowledge and understanding of the Coop philosophy of all involved parties and the poor Coop-management of universities were observed as the major problem. In order to push and promote the Cooperative Education as a national policy, establishing the Coop Network has been suggested.